

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa E. S.
przeciwko P. z siedzibą w W., G. z siedzibą w W.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 listopada 2016 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 16 czerwca 2015 r., sygn. akt XXI Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powódki kosztami zastępstwa procesowego
strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 16 czerwca 2015 r. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w W. z 22 lipca 2014 r. w ten sposób, że w miejsce przywrócenia do pracy zasądził powódce odszkodowanie. W podstawie prawnej wskazał na zastosowanie art. 477¹ k.p.c. Przepis art. 45 § 2 k.p. ma ograniczone zastosowanie wobec pracowników podlegających szczególnej ochronie (art. 45 § 3 k.p.). W odniesieniu do nich, jeżeli żądanie przywrócenia do pracy jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa, to sąd może na podstawie art. 477¹ k.p.c. zasądzić odszkodowanie w miejsce dochodzonego przywrócenia do pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 27 lutego 1997 r., I PKN 23/97). W sprawie sytuacja obu stron skłania do uznania, że

wybrane roszczenie jest nieuzasadnione ze względu na sprzeczność ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa albowiem jest niemożliwie i niecelowe. Osiągnięcie wieku emerytalnego i nabycie prawa do emerytury nie jest tu włączoną przyczyną przyznania powódce odszkodowania w miejsce przywrócenia do pracy skoro przy ocenie możliwości zastosowania art. 477¹ § 2 k.p.c. należało wziąć również pod uwagę sytuację pozwanego zakładu pracy w okolicznościach sprawy.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 8 k.p. w związku z art. 45 § 1 k.p.c., art. 45 § 2 k.p., art. 477¹ k.p.c., art. 373 k.p.c. w związku z art. 126 § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania „ponieważ istnieje potrzeba wykładni przepisów, a także ze względu na okoliczność, że w sprawie występują trzy istotne zagadnienia prawne, które zostają objęte pytaniami o następującym brzmieniu:

1. Czy zgłoszenie przez pracownika posiadającego uprawnienia emerytalne żądania przywrócenia do pracy stanowi nadużycie tego prawa podmiotowego?
2. Czy zasądzenie żądania alternatywnego z art. 477¹ kodeksu postępowania cywilnego w sytuacji niepodjęcia przez pracodawcę aktywności dowodowej w zakresie wykazania niemożliwości lub niecelowości przywrócenia pracownika do pracy, przy jednoczesnym braku dostatecznego wyjaśnienia podstaw zmiany roszczenia w uzasadnieniu orzeczenia, mieści się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego?
3. Czy złożenie oznaczenia w postaci znaku ręcznego przez osobę, która nie wykazała umocnienia do składania apelacji obok pieczęci osoby reprezentującej skarżącego, spełnia wymagania podpisania apelacji?”.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów. W szczególności podniósł, iż podpis pod apelacją pozwalał na identyfikację osoby. Apelacja została podtrzymana w dalszych pismach oraz podczas rozprawy apelacyjnej przez prawidłowo umocowanych pełnomocników.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, lecz tylko podstawy przedsądu. Uwaga ta wynika z odwołania się we wniosku do podstaw kasacyjnych („Wskazując na powyższe ...”). Podstawy kasacyjne stanowią odrębny element skargi i nie zastępują ani nie uzupełniają podstaw przedsądu (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. oraz art. 398⁹ § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 2 i § 2 k.p.c.). Zwłaszcza, że wniosek nie odwołuje się do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., czyli nie zarzuca, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniana.

Ustawodawca wyraźnie też rozróżnia pierwszą i drugą podstawę przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), zatem to co stanowi istotne zagadnienie prawne nie może składać się jednocześnie na potrzebę wykładni przepisów. Na początku wniosku podaje się, że „istnieje potrzeba wykładni przepisów, a także (...) w sprawie występują trzy istotne zagadnienia prawne, które zostają objęte pytaniami...”. Rzecz w tym, że prócz zagadnień „objętych pytaniami” nie ma części, która składałaby się na drugą podstawę przedsądu, czyli z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wówczas w centrum uwagi powinien być konkretny przepis prawny i wykazanie kwalifikowanej potrzeby jego wykładni, ze względu na poważne wątpliwości w wykładni lub rozbieżności w orzecznictwie sądów. Takiej części brak jest we wniosku.

Trzy zagadnienia prawne, objęte pytaniami, osobno ani razem nie mają rangi istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż nie wykraczają poza zwykłą wykładnię prawa. Zwykła wykładnia prawa nie stanowi przesłanki przedsądu (*a contrario* art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

W uzasadnieniu wniosku podano, że pierwsze i drugie z postawionych zagadnień prawnych zmierza do wyjaśnienia pojęcia „niemożliwe lub niecelowe, którym posługuje się przepis normy zawartej w art. 45 § 2 k.p.”. Rzecz jednak w tym, że przepis ten nie miał zastosowania w sprawie skarżącej, bo nie mógł być stosowany ze względu na wyłączenie wynikające z art. 45 § 3 k.p. Sąd zastosował przepis art. 477¹ k.p.c. w związku z art. 8 k.p. Jest to inna podstawa zasądzenia roszczenia alternatywnego niż art. 45 § 2 k.p. Czym innym są więc niemożliwość

lub niecelowość z art. 45 § 2 k.p. i czym innym są klauzule generalne z art. 8 k.p. w związku z art. 477¹ k.p.c. Wniosek poprzestaje na art. 45 § 2 k.p., co nie jest wystarczające, gdyż zagadnienie prawne musi występować w sprawie. Rozstrzygnięcie miało więc inną podstawę niż wskazana w zagadnieniu. Ponadto niemożliwe i nieuprawnione byłoby udzielenie odpowiedzi na pytanie „w jakich sytuacjach ocenne zastosowanie art. 45 § 2 k.p. jest oczywiście dowolne”. Skoro ustawodawca oparł określone rozwiązanie na zwrotach niedookreślonych („niemożliwe lub niecelowe”), to Sąd nie może przedstawić egemplifikacji wszystkich możliwych przypadków. Byłoby to wbrew regulacji opartej na klauzulach generalnych, których nie może zastąpić orzecznictwo, bo te przewidziane są dla różnych przypadków a orzecznictwo nie jest źródłem prawa pozytywnego. W uzasadnieniu wniosku pytanie odnosi się do konkretnej sytuacji skarżącej, co nie jest uprawnione, jako że podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ma charakter uniwersalny, natomiast ocena zastosowania prawa w konkretnej sprawie skarżącej to domena podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., do której wniosek nie odwołuje się.

Podobna ocena odnosi się do drugiego pytania (zagadnienia), gdyż także koncentruje się na zastosowaniu prawa - art. 477¹ k.p.c. - w konkretnej sytuacji procesowej „niepodjęcia przez pracodawcę aktywności dowodowej w zakresie wykazania niemożności lub niecelowości przywrócenia pracownika do pracy...”. Sformułowany został określony kazus, jednak rola Sądu Najwyższego nie polega na udzielaniu odpowiedzi na wszelkie pytania, które nie mają rangi istotnego zagadnienia prawnego. W przeciwnym razie funkcja przedsądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się powszechną (kolejną) instancją. Odpowiedź na pytanie, czy określona sytuacja mieści się „w granicach swobodnego uznania sędziowskiego” niewiele wnosi, gdyż w skardze kasacyjnej znaczenie mają konkretne zarzuty podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Pytanie o „granice swobodnego uznania sędziowskiego” jest zbyt ogólne. Można przykładowo odpowiedzieć na pytanie czy został naruszony art. 477¹ k.p.c., gdyż wówczas konkretny przepis stanowi punkt odniesienia dla pytania i odpowiedzi.

Trzecie zagadnienie „zmierza do ustalenia prawidłowości oznaczenia pisma procesowego w miejscu podpisu”. Chodzi więc o konkretną (indywidualną) sytuację w danej sprawie. Nie jest to więc istotne zagadnienie prawne o uniwersalnym znaczeniu dla systemu lub dziedziny prawa, odpowiednio opracowane metodycznie i merytorycznie. Natomiast w tej sprawie apelacja została wniesiona, przyjęta i rozpoznana przez Sąd. W tym zakresie skarżąca nie zarzuca nieważności postępowania i nie stwierdza się jej z urzędu.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.